

jevo, za odbornike pa tov. nadučt.: B. Andoljška, J. Kozjaka, in J. Zajca. Hkratu so bili voljeni za delegate k Zavezinemu zborovanju: J. Zajc, F. Kozjak, M. Debelak in B. Andoljšek; namestnikom pa: J. Simončič, P. Širčelj, J. Levstik in M. Pelko. — Prihodnje zborovanje se vrši v jesenski dobi, najbrže v mesecu oktobru.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Svetolenartski okraj zboruje dne 7. avgusta t. l. od polu 11. uri pri Sv. Trojici Slov. goric z naslednjim sporedom: 1. Pozdrav podpredsednika, posebno na srečno ozdravelega 26letnega društvenega predsednika; 2. zapisnik; 3. dopisi in pogovor o njih; 4. predavanje g. filoz. J. Kovačiča: Eno poglavje o knjižni izreki slovenskega jezika; 5. poročilo delegatov; 6. slučajnosti, predlogi, nasveti. Polnoštevne udeležbe prosijo in se je nadeja za odbor: Fran Kranjc, t. č. podpredsednik.

Učiteljsko društvo za broziški in sevniški okraj ima v nedeljo, dne 3. avgusta t. l., na Vidmu svoje redno zborovanje. Zborovanje se prične ob pol 11. uri dopoldne in se vrši po sledečem vzporedju: 1. Čitanje zapisnika, 2. Dopisi in društvene zadeve, 3. O disciplini v stanovski organizaciji (por. tov. Jamšek), 4. Želje in naveti. Pri zborovanju se bo tudi pobirala udnina za Slov. Šol. Matico. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Književnost in umetnost.

Ganglove drame v češkem prevodu. Iz Prage nam poročajo? Adolf Šustr je oskrbel češki prevod Ganglovih dram »Sin«, »Katka Poljakova« in trilogije »Dolina solz«, ki obsega drame »Dva svetova«, »Dedščina« in »Trpina«. — Vse te drame izidejo v tisku, najprej pa se uprizori v Pragi »Sin«. — Isti prevajalec je prevedel na češki jezik tudi Ganglove »Bele rojake«, ki izidejo v tisku.

Narodna Čitalnica v Kranju 1863—1913. — Spominjska knjižnica, posvečena ob petdesetletnici vsem dosedanjim članom in sodelavcem, dobrotnikom in prijateljem. Sestavil prof. Makso Pirnat. — Izdala in založila Narodna Čitalnica v Kranju. Tiskarna »Sava«. — Elegantna knjižnica, sestavljena z vso skrbnostjo in vestnostjo, nam predločuje polstoletno kulturno delo, ki ga je z vnmom in uspehom izvrševala Narodna Čitalnica v Kranju. — Po vsebini bogata in poučno knjižnico krasi podoba častnih članov: Strossmayerja, Bleiweisa, Mencingerja in Šavnika. — Iz vsebine, ki jo je spretno zbral in uredil prof. Pirnat, je razvidno, koliko lepega kulturnega dela je izvršilo imenovano društvo. Naj služi za zgled drugim podobnim in enakim društvom!

Politiški pregled.

* **Povišanje števila rekrutov.** Iz Budimpešte poročajo, da bodo pogajanja o povišanju števila rekrutov nadaljevali. Končni uspeh pogajanj se predloži delegacijam, ki bodo zborovale koncem septembra na Dunaju. Grof Berchtold podpira predlog vojnega ministra Kroatina, ki hoče, da naj se poviša število rekrutov pri armadi in pri obeh deželnih brambah za okroglo 50.000 mož.

* **Novi hrvaški komisar.** Uradni list objavlja cesarsko lastnoročno pismo, v katerem se imenuje grof Pejačević za ministra za Hrvaško, se odstavi Cuvaj od svojega mesta in imenuje baron Skerlec za kraljevega komisarja na Hrvaškem. V lastnoročnem pismu se komisar pozivlja, da čimprej ustanovi na Hrvaškem redne razmere, vzdržujoč nepremakljivo državno pravno razmerje Hrvaške do Ogrske.

* **Nemščina na Ogrskem.** Ogrski naučni minister Jankovics je 22. julija 1913 nekemu časnikarju nasproti izjavil, da namerava na Ogrskem ustanoviti enotno srednjo šolo, v kateri bo veliko važnost na to polagal, da se bo poučevala nemščina, ker je potrebno, da zna ogrska inteligenca nemško.

Kranjske vesti.

— **Skraino netaktnost** je zagrešil ljubljanski A. Maier, ki je bil nadzornik in sošolec pokojnega Pretnarja, pa se njegovega pogreba ni udeležil. S tem je ostentativno demonstriral proti rajnemu značajnemu in zglednemu učitelju, ki ni svoje življenje zagrešil nič drugega, nego da je ostal mož! — Sicer pa ta plitvost, oziroma to popolno pomanjkanje plemenitejših čuvstev takega nadzornika, kakršen je A. Maier, popolnoma izgine ob splošnih simpatijah, ki jih je pokojni tovariš Pretnar užival v vseh krogih. Celu

hudi in strastni Slomškarji so prišli učitelju-trpinu na zadnji poti izkazat poslednjo čast — samo A. Maier je ostal s svojim mrzlim srcem sam, da ga sedaj vsi človeški ljudje obsojajo še bolj, nego so ga prej. Njega ne gane niti veličastvo smrti — naj torej s kamenom v prsih ostane sam do konca dni!

— **Diplomo častnega članstva**, ki jo je izročilo Novomeško učiteljsko društvo svojemu častnemu članu, ravnatelju Jos. Turku, je izdelal tov. Dragotin Humek, strokovni učitelj v Krškem. Diploma je umetniško delo prve vrste. Ko je bila razstavljena v Rudolfovem, so jo vsi občudovali ter hvalili delo in mojstra. — Res, česar se loti naš vrlji Dragotin, vse izvede sebi v čast, nam v veselje in užitek.

— **Slovenec se jezi**, ker smo mu rekli, da so klerikalci nedosledni. V »Gorici« zmerjajo starostuarje Kranjce s tujci in privandranji, »Slovenec« pravi, da to ni lepo, ker Slovenci ne smemo poznati provincializma. V deželnem šolskem svetu pa pravi klerikalec Bogumil Remec, da naj gredo Štajerci na Štajersko, Korošci na Koroško, a Kranjci naj ostanejo na Kranjskem. Z ozirom na to dvojno klerikalno lice smo mi samo konstatirali, da so klerikalci nedosledni in hinavski: enkrat pobijajo to, kar drugič sami zagovarjajo. Ako ni to nedoslednost in hinavščina, pa naj da »Slovenec« temu dvoreznemu nožu drugo ime. Stvar ostane vendarle ista! Zatorej jih ponižno prosimo, naj se ne jeze na nas, ampak naj sami sebe primejo za ušesa, ker so tako nerodni!

— **Nadaljevalni učni tečaj za risanje** se je vršil z dovoljenjem c. kr. ministrstva za bogocastje in nauk lansko leto in letos od 15. aprila do 15. julija na meščanski šoli v Krškem. Poučeval je strokovni učitelj tov. Karel Humek vsak četrtek od 3. do 6. ure popoldne. Z njemu lastno spretnostjo je seznanil obiskovalce tečaja z metodo novodobnega risanja. Praktično in teoretično je obravnaval snov, ki jo predpisuje novi učni načrt za risanje od 3. do 8. razreda ljudskih šol, kakor risanje in slikanje ploskovnih predmetov in okraskov, geometrično in perspektivno risanje, modeliranje, izrezovanje, patroniranje itd. Udeležencev je bilo lansko leto 24, letos pa 23, in sicer so bile zastopane sledeče šole: Cerklje, Krško, Leskovec, Raka, Studenec, Zameško, Arčiče, Blanca, Rajhenburg in Videm. Dasi ravno je polovica teh šol oddaljena od Krškega 10 do 19 km, se vendar učiteljstvo ni ustrašilo dalnje poti niti slabega vremena, ampak se je redno udeleževalo pouka, ki je bil resnici zanimiv. Voditelju tečaja, kakor tudi obiskovalcem je gotovo najlepše plačilo za požrtvolnost zavest, da bo uživala sadove tega tečaja slovenska mladina.

— **Col nad Vipavo:** Prav veselo smo se imeli v nedeljo, dne 13. julija, na naši šolski veselici. Igrali so šolarčki tako ljubko, da je bilo rosno oko marsikaterega udeleženca. Da, bilo je pa tudi lepo! In šolarji še le! Pripravljali so se s prvim veseljem na igro. Na vzporedju sta bili dve igri »Čista vest« in »Kmet in avtomat«; razen tega pa še deklamacije in seveda tudi — zahvalni govor. Colčani so s svojo udeležbo dokazali, da jim je na srcu blagor mladine in da se tudi oni radi vesele z inajhnimi. — Čisti dobiček se porabi za našo skromno šolsko knjižnico. Saj naši malčki radi prebirajo knjige, le žal, da so slovenske mladinske knjige tako drage! Pohvalno pa moram omeniti še tukajšnjo gospo učiteljico J. Kmet-Kosovo, ki je res imela dosti truda z igralci. — V hribih smo sicer, ali to nam nič ne de, saj so otroci povsod enaki. Naša edina skrb bodi: Vse za mladino!

Štajerske vesti.

— **Odprtje Božidar Flegeričevega nagrobnika in spominjske plošče.** V nedeljo, dne 17. avgusta t. l., se vrši pri Sv. Bolfenku blizu Središča slovesno odprtje nagrobnega spomenika in spominjske plošče pokojnega ljudskega pesnika Božidarja Flegeriča. Slovesnost se prične s cerkvenim opraviлом in konča z ljudsko veselico na Flegeričevem domu. Natančni vzpored in razne podrobnosti se objavijo pravočasno.

— **Izjava okrajnih šolskih nadzornikov**, ki jo objavljajo v časnikih, se glasi: Okrajni šolski nadzorniki na Štajerskem, ki imajo priliko opazovati **slabe posledice, ki jih povzroča vedno odlašanje uravnave službenih dohodkov štajerskega učiteljstva**, stavijo na visokocenjene ude štajerskega deželnega zbora nujno prošnjo, poizkušati vse, da to **kvarljivo in za domače ljudsko šolstvo globoko oškodujoče stanje** čim prej preneha, ter da štajersko učiteljstvo dobi take službene dohodke, ki so primerne obstoječim draginjskim razmeram in važnosti njegovega poklica. — Smo hvaležni! Da bi le hasnilo!

— **Okrajni šolski sveti Rogatec, Ptuj in Ormož** so sklenili in izdali sledeči odlok: »Vsled pritožbe nekega šolskega vodje, da kraj. šol. svet ni hotel poravnati računov za učila in potrebščine šol. knjižnice, ki jih je nabavil šol. vodja, oz. domača učil. konferenca, se naroča vsem kraj. šol. svetom, da izročijo v izvršitveni naredbi c. kr. dež. šol. sveta z dne 19. sept. 1907 na str. 15 za učila in šol. knjižnico določene in v proračun sprejete minimalne zneske šol. vodstvu. Ako se določijo in dajo v ta namen večji zneski, tem bolje. — O nabavi učil in knjig za šolsko knjižnico namreč ni kompetenten krajni šol. svet, ampak edinole domača učiteljska konferenca, oz. od nje pooblaščen šolski vodja, ki imata za to potrebno pedagoško naobrazbo, česar navadno ni pričakovati od kraj. šol. sveta. Ob koncu leta imajo šol. vodje predložiti kraj. šol. svetu s potrdili opremljen račun o porabi dotičnih zneskov.« — Ta odlok je bil jako potreben, ker so v zadnjem času zaradi vpliva zastopnikov cerkve v krajnih šolskih svetih le-ti sklenili, da ne plačajo ničesar, kar ni od njih ali potom njih naročeno. Da so se pri tem vpoštevale samo klerikalne tiskarje in knjigarne, se razume, vpoštevale pa se niso ne kvaliteta ne cena. Često se je torej iz politiško strankarskih ozirov razmetaval denar na škodo daykoplavevalcev in šole.

— **Dr. Vošnjakova ljudska knjižnica v Slov. Bistrici.** Pišejo nam: Že par let obstoji Slov. Bistrica javna ljudska knjižnica s ponosnim imenom dr. Vošnjakova. Ime tega idealnega narodnega delavca pa nosi zato, ker je knjižnica njegovo delo, ker ji je on s podaritvijo gotove denarne vsote in množice knjig iz svoje zasebne knjižnice položil temelj. Z veseljem se še spominjamo otvoritve naše knjižnice, pri kateri je bil nayoč tudi dr. J. Vošnjak in kjer nam je pravil spomine izza 60 let, ko je on kot mlad in čil mož oral ledino na polju slovenske narodne zavesti na vročih tleh slov. bistriškega okraja. Pa dr. Jože Vošnjak že počiva na ljubkem venčeselskem pokopališču, njegovo dete, naša ljudska knjižnica, pa veselo uspeva in je postala važen činitelj za ljudsko izobrazbo v slovenjebistriškem okraju. Knjižnica je last naše narodne čitalnice, upravlja jo pa že od njenega začetka marljivo in vestno tukajšnja učiteljica Otilija Feiglova, ki ji bodi za požrtvolno delo izrečena iskrena zahvala.

Goriške vesti.

— **Učiteljstvo goriške okolice** je vlnudno vabljeno, naj brez odlašanja dopošlje letnino za 1913 za Šolsko Matico na sedanjega poverjenika tov. Ignacija Križmana, nadučitelja v Dornbergu. — Po naročilu ravnatelja Bežka: Fr. Bajt.

— **Za telovadnega učitelja** na državni gimnaziji v Gorici je imenovan Rudolf Cvetko, nadporočnik pri 16. pešp.

— **Na goriškem ženskem učiteljsku** so napravile koncem šolskega leta zrelostni izpit sledeče slovenske gojenke, in sicer za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Bajt Zora (z odliko), Bežek Mila (z odliko), Brumen Apolonija (z odliko), Cenčič Marija, Čok Ana (z odliko), Drobnič Marija (z odliko), Hvala Danica, Kosiša Marija, Künstner Marija, Lapajne Marija (z odliko), Nöth Ana (z odliko), Novak Leopolda, Perko Ljudmila, Saksida Berta (z odliko), Simčič Adolfa (z odliko), Slejko Ema (z odliko), Tomažič Marija (z odliko), Vinšek Dora (z odliko); za ljudske šole s slovenskim in hrvaškim učnim jezikom: Češcut Zora (z odliko), Podmenik Zora, Prodan Marija, Simčič Emilija, Spinčič Sava, Špehar Zora, Turk Marta; za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Arrigler Marija, Brana Alojzija, Gorjup Ema, Kemperle Elka, Okroglič Ksavera, Povšič Lidija, Spazzapan Marija, Volk Angela.

— **Abiturientinje slov. učiteljska v Gorici** se tem potom najsrčneje zahvaljuje vsem onim, ki so se udeležili njihovega zabavnega večera. Obenem se zahvaljuje vsem gospodom in gopsem, ki so preplačali vstopino. Zahvaljuje se tudi gg. trgovcem, ki so darovali darove za loterijo. Ker pa ni bila dovoljena loterija, so se darovi oddali ženski podružnici C. M. D. v Gorici. Da je veselica tako lepo uspela, gre čast v prvi vrsti g. Komelu, ki nas je brezplačno poučeval. Srčna hvala tudi naši bivši kolegini g. H. Jerkičevi za njen trud. Dalje tudi gg. učiteljsčnikom - abiturientom, posebno g. Sancinu, g. Bratužu kakor tudi g. Neffatu in g. Kogoj. Čistega dobička je bilo 280 K, od katerih se je dalo 180 K za C. M. šolo na Blanči in 100 K za Šolski Dom. — Abiturientke slov. učiteljska v Gorici.

— **Repentabor.** Dne 6. t. m. je vladalo v srcih vseh tukajšnjih občanov izredno veselje. Praznovali smo dan, ki je bil posvečen v čast našemu vrlomu nadučitelju tov. Antonu Fakinu, ki se poslav-

lja po štiridesetletnem trudapolnem službovanju od svojih malih ter stopa v svoj trdozasluženi pokoj. — Isti dan je priredila šolska mladina v lepo okrašenih prostorih tukajšnjega šolskega poslopja svojo veselico z lepim vzporedom. Ze hitro popoldne se je zbralo pred šolskim poslopjem mnogo občinstva, ki je z nestrpnjo napetostjo pričakovalo pričetka veselice; pričakovalo, da se tudi ono dostojno zahvali in proslavi svojega učitelja in vsesplošnega dobrotnika. Ob štirih popoldne se je začela veselica med neštetim pokanjem topičey z nastopno deklamacijo učenke Stefanije Škabarjeve, ki se je poslovala v lepih verzih v imenu šolske mladine od svojega učitelja; a še v lepši nevezani besedi pa se je zahvalil v imenu zrelih mož iz vse občine g. Anton Guštin svojemu nekdanjemu učitelju za neštetilne dobrote ter ga prosil, naj jih tudi sedaj ne zapusti, naj prebiva tudi sladke urice pokoja med njimi. Nato se prikaže na odru slavljencev tov. Anton Fakin, se obema govornikoma iz srca zahvali, oriše delo sedemintridesetletnega službovanja v občini ter do solz ginjen sprejema presrčne dokaze simpatij vseh občanov ter izrazi svojo srčno željo, da ne samo živeti si želi med njimi, ampak tudi pokopan biti v njih sveti domači zemlji. Mislim, da mi ni potrebno posebe omenjati, da je med temi govori porosilo marsikatero oko v znak neomejene hvaležnosti in ljubezni. Po teh govorih se je razvila veselica ob nabito polnih prostorih obeh šolskih sob z bogatim vzporedom: deklamacijami, petjem, prizori in igro. Ljudstvo se je zabavalo, na slehnem obrazu se je čitala zadovoljnost. Vsa občina je bila zbrana pri šolski veselici, le enega smo pogrešali, in to je g. župnika. Ne vemo, kaj je temu vzrok, saj je bila vsa občina zbrana, najsibo kateregakoli mišljenja. Po šolski veselici se je zbralo starešinstvo v polnem številu, na čelu jim župan, v dobroznani gostilni g. Š. Ozbiča, kjer so se vršile vsestranske napitnice pri kozarcu kraškega terana med pokanjem in šviganjem umetalnih ognjev. Vsa čast zavednim občinarjem, posebno pa še občinskemu zastopu!

Tržaške vesti.

— **Letno poročilo Ciril-Methodove šole v Trstu.** Ciril-Methodova šola v Trstu je izdala ob zaključku šolskega leta obširno tiskano letno poročilo (39 str.). Vsebinsko poročila je sledeča. V začetku kratkega uvoda z naslovom: Četrtna stoletja in z razpredelnico razvika šole v minulih 25 letih, iz katere se da posneti, da je obiskovala Ciril-Methodovo šolo v prvem letu njenega obstanka 74 otrok, a je število učencev naraslo v 25 letih na 833 otrok. — Nato je slika nove Ciril-Methodove šole pri Sv. Jakobu in štirje čedni načrti vseh nadstropij te nove šole. — Za šolskim poročilom sledi drugi oddelek poročila z naslovom, Učiteljski zbor, ki pokaže, da je poučevalo na šoli 40 učnih oseb, in sicer voditelj in voditeljica šole, 33 učiteljev in učiteljic ter 5 pomožnih veroučiteljev. Tretji oddelek poročila vsebuje kroniko, četrti pa nosi naslov: Zbirke učil in knjižnice. Za učila se je potrošilo v letošnjem šolskem letu 1810 K; knjižnica šteje 361 knjig. Peti oddelek poročila ima imenik vseh otrok na Ciril-Methodovi šoli, na koncu poročila pa je pregledna statistična razpredelnica vseh treh Ciril-Methodovih šol v Trstu, namreč deške, deklishe in one na Acquedottu. Iz te razpredelnice je razvidno, da je bilo ob koncu šolskega leta navzočih na Ciril-Methodovih šolah v Trstu 1722 otrok. Od teh ima domovinsko pravico v Trstu 1025 otrok. — To poročilo priporočamo ne samo Slovencem, ampak tudi vladi ter Italijanom, posebno pa gospodom okolo »Indipendenta« in »Piccola«, ki vedno pišejo o pritepenih. Dobro naj si zapisejo, da je v Trstu na Ciril-Methodovih šolah 1025 slovenskih otrok, tržaških Slovencev, za katere bi moral skrbeti mestni magistrat ali vlada, a so odvisni od podpora našega ljudstva. Kam bi šli vsi ti otroci, ko bi ne bilo Ciril-Methodove šole? — Slovenci, tu vidite važnost naše Družbe. Podpirajte jo! — V poročilu smo opazili več slovniških in stilističnih napak. Naj navedemo samo nekatere! Str. 3: **Četrtna** stoletja — pravilno: **Četr!** Str. 14: ni bilo mogoče **početi** s poukom — pravilno: **pričeti** (početi — kaj?, pričeti — s čim?). Str. 15: v jezuitski cerkvi — pravilno: jezuitski. Str. 16: Letos je na naši šoli nanovo nameščen kot suplent v Krmin prestavljenega učitelja J. Ribičiča g. Jakob Meršek, nekdanji učenec naše šole. . . . Neumljivo! Str. 17: naredil izpit — prav: napravil . . . Od str. 24. dalje: abecedni red (s, š, z in ž!), Str. 38: zrel — nezrel — prav: sposoben — nesposoben (geeignet — nicht geeignet!). Itd.

— **Dijaki darovali »Legi« 10.000 K.** Maturanti italijanske gimnazije »Dante Aligieri« v Trstu — 34 po številu — so